

* **Ploti ali meje namesti pastirjev.** Angležki in severno-amerikanski časniki vsaki dan naznačajo nove iznajdbe o lesenih ali dratenih plotih, kateri se dajo predstavljati kamor koli gospodar hoče.

Pri nas v Avstrii — pravi dr. Stam v časniku „Neueste Erfind.“ — ni ne duha ne sluha o tacih mejah ali plotih.

Kako to?

Če potuješ po Angležkem, vidiš dokaj goved, kónj in ovác ali posamno se pasti ali v celih čedah, pa večidel — brez pastirja. Plot nadomestuje pastirja. Tù se pase konj, tam dvoje ali troje goved ali čedica drobnice bre zpastirja v ograji, ki se dá zdaj sem zdaj tje prestaviti. To je vredno, da se posnema.

Recimo, da pastir stane z živežem ali v dnarji na dan 25 krajc., — to za 200 dni v letu, kadar živino pase, iznese 50 gold.; to so obresti (činži) od kakih 1000 gold.

Iz tega se vidi, da najdražji plotovi so pastirji, najcenejši pastirji pa so angležki ali amerikalanski plotovi.

* **Razna vrednost zemlje.** V plodnem Banatu, blizu železnice, veljá oral (joh) najrodovitniše zemlje za žito po 50 gld., v nerodovitnem Badenu pa veljá ravno toliko zemlje 3000 do 5000 gold. To je silen razloček, in zakaj neki?

Od goveje kuge na dalje.

V Zagurji na Notranjskem ni po 23. juniju nobeno govedo več zbolelo; med ovčami pa zbolí sèm ter tje še ktera, tedaj se pasejo v ločenih ograjah pod čuvajstvom vojaškim.

Ker se v Trstu od 16. dne p. m. ni prikazala goveja kuga več, je c. k. gosposka 8. dne t. m. izrekla, da Trst ni več kužen. — V okraji novogradske (Castelnuovo) je od začetka kuge do 4. t. m. v 8 vaséh 61 goved pod zlo šlo, ovác pa 52.

Kr. deželno poglavarstvo zagrebško v dopisu 7. dne t. m. naznanja, da na Hrvaškem v zagrebški županiji je goveja kuga na novo prišla sela Konjskovsko in Mekušje v okraji banijskem, Osojnik v okraji severinskem, mali Vratnik v okraji samoborskem, Odro in trg Sisek v okraji siškem. Potihnila je v 16 selih, tako, da je zdaj še v 13 selih zagrebške županije. — Iz reške županije se poslednji čas ni slišalo, da bi segala dalje. — V Novakah in Bani p. m. poleg Karlovca je 22. dne p. m. eno govedo brzo poginilo za vrančnico.

Kako nalezljiva je kuga tudi med ovčami, pokazalo se je vnovič v črni in grdi Dragi pod Snežnikom v kantonu ložkem, kamor je prišlo nekoliko drobnice iz Zagurja. Tù je na paši izmed 620 ovác jih od začetka tega mesca za kugo zbolelo 140, poginilo 102, prebolelo 20, 18 pa še bolnih ostalo 15. dne t. m. Gospodarji, ki imate v šneprskih gojzidih kaj opraviti, varite se teh okuženih krajev, da ne zatrosite pošasti v svoje hlevé po živini ali ljudéh!

Slovstvo slovensko.

* *Zgodovina sv. apostolov slovanskih Cirila in Metoda.* K tisočletnici jubilejni slovesnosti pokristijanjenja naših slovanskih praočetov. Po najnovejših in najboljih virih česki sestavil dr. Jan. Bily, farmešter dieceze Brnenske na Moravi. Poslovenil in založil Janez Majciger v Mariboru. V Pragi. Tisk Karla Bellmanna 1863.

Pod tem naslovom smo dobili zdaj tudi mi v roko v „Novicah“ že večkrat omenjeno in željno pričakovano knjigo. Res! krasno delo je na vsako stran, — vredno, da jo vredimo prvemu predalu slovenskega slovstva, ker

ne zadostuje le učenemu zgodovinarju, temoč razveseljuje tudi prostega brava. V prelični veliki osmerki na 13 pôlah razlaga na drobno zgodovino naših velikih dobrotnikov od mladosti noter do konca njunega življenja in 20 podob (ličnih lesorezov) stavlja nam pred oči posamne imenitnejše dogodbe. Ko se prav srčno zahvaljujemo rodoljubnemu g. profesorju Majcigeru v Mariboru, da nam je v gladkem jeziku poslovenil slavni česki prvopis, priporočamo to knjigo — pravo spomenico tisočnice slovanskega življenja — vsakemu, ki se čuti kristjana in Slovenca. Za šolske premije po vsem pripravna knjiga naj bi se pa tudi ne pogrešala v nobeni čitavnici, v nobeni farni bukvarnici, v nobeni slovenski hiši.

* *Darek pridni mladosti*, podelil Andrej Praprotnik, učenik v Ljubljani. Z nekaterimi podobnicami. Drugi zvezek. V Ljubljani natisnil in založil J. Rud. Milic.

Že prvi zvezek naši mladosti namenjenega „Darka“ smo sprejeli z veseljem, še z večim pa tega drugega. Zagotovljeno nam je zdaj, kakor vidimo, knjižnica za našo mladost ali kakor Nemeč pravi „Jugendbibliothek“, kakoršne dozdej nismo še imeli. Namenjena sta, kakor kaže nju obsežek, prva dva zvezka nježni mladosti, in več ko bo zvezkov, bolj se bode skrbelo tudi za odraščeno mladost, da dobiva čedno, kratkočasno pa ob enem tudi podučno berilo v roke. Da je gospod Praprotnik vès mož zato, ni nam treba še le dokazovati; živa priča so tudi dela njegove, ki jih je ali sam spisal ali vredil. Tvarina, ki jo zbira, je vsa pripravna umu otročjemu, jezik pa je tudi vsakemu otroku lahko razumljiv, gladek in čist slovensk. Letošnji zvezek prinaša iz natoroznanstva mične povestice, ki jih razjasnujejo lične podobice. Kakor nalašč je „Darek“ za šolske darila! Pa kaj bomo na dolgo in široko kritikovali, ker najlepšo kritiko so tej knjižici pisali nepozabljivi naš Slomšek, kateri so sami bili najbolj skušeni pisatelj različnih knjig za slovensko mladost. Naj bi „Darka“ ne pogrešali v nobeni gospôski in kmečki hiši, kjer je kaj nježnih otročičev!

Náte za pokušnjo eno povestico:

Kaj nas živali učé.

Mala Lizika je v šoli slišala, da nas vsaka žival kaj uči, ako pazimo, kaj vse dela. Ko gré Lizika iz šole domú, vidi, da mravlja teče čez cesto, Lizika jo nagovori rekoč: „Povej, mravlja, kaj me učiš?“

Mravlja: „Učim te delati. Jaz vstajam vsaki dan zgodaj, in še le, ko gré solnce za goro, jenjam delati. Le pazi, in boš vidila, da vès dan pridno delam in da nobene minute leno ne zamudim, in vendar ne dobim za to nikakoršnega plačila.“

Lizika gré naprej in pride v neki vrt, kjer je bil lep čbelnjak. Tu potrka na čbelni panj in pravi: „Povej, čbelica, kaj me ti učiš?“

Čbelica: „Učim te, da bodi redna. Le poglej v našo hišico, da nas boš bolje poznala. Dvajset tisoč nas je, ki notri delamo. Vsaka vé, kaj mora delati, in nobena ni drugi na poti. Vsaka gré o pravem času vèn na pašo, in pride o pravem času nazaj.“

Ne deleč od čbelnjaka vidi Lizika kuža belca, ki nekaj zakopuje. K njemu gré in ga vpraša: „Povej, belec, kaj pa me ti učiš?“

Belec: „Učim te, da bodi varčna. Poglej, tukaj imam mastno kost, ki mi je opoldne ostala. Zakopal jo bom in takrat poiskal, kadar bom zopet lačen.“

Lizika pride na dvorišče, in tù vidi na plotu petelina, ki ravno s perutami počí in glasno zapoje. „Povej mi, petelin, kaj pa me ti učiš?“ — ga vpraša deklica.

Petelin: „Učim te, da zgodaj vstajaj. Solnce zjutraj še ne prisije čez goro, že pojem in skočim z gredi. Zjutranji čas je za delo najbolji čas. In kdor zgodaj začne delati, gré zvečer lahko pred počivat.“

Potem gré Lizika memo hleva. Tu sedeta na pragu dva bela zajčka, in se tako trdo vkup tiščita, kakor bi si kaj pripovedovala. Lizika jima pravi: Ljubčka moja, kaj me bota vidva učila?“

Zajčka: „Učiva te, kako moraš bratce in sestrice rada imeti. Midva sva brata. Oba jeva eno deteljno peresce, oba pijeja iz enega korita, oba leživa v eni luknji. Vedno si vkup igrava, in nikoli eden drugega ne draživa. Kamor eden poskoči, poskoči tudi drugi za njim.“

Lizika gré v hišo. Tù sedí pri peči mačka, in si ušesa umiva. Deklica pravi: „Gotovo, muca, tudi ti me boš kaj učila. Povej, povej mi tudi ti kaj!“

Mačka: „Učim te, da bodi snažna. Jaz ne morem trpeti, da bi bila le količkaj umazana. Dobro vém, da imajo ljudje veliko raje takega, ki je vedno čeden. Zato se večkrat umivam, in ni se mi treba sramovati, naj pride v hišo kdor koli.“

Lizika si je dobro zapomnila vse, kar so ji povedale živali in pravi: „Tudi jaz bom vedno rada delala, bom redna in varčna, bom zgodaj vstajala, bom bratce in sestrice rada imela, in bom vedno prav snažna; sicer bi me živali osramotile.“

Národne pesmi goriških Slovencev.

O svetega zakona.

(Iz Grgarja.)

Oj sveti zakon, zakon svet,
Kako si ti lep, kako si ti svet,
Lih kakor je cel ta 'zvoljen svet!

Ker ni tela ne pit' ne jest',
Tudi ne lepo zapet':
Zaki ne poješ, tičica,
Kakor si enkrat pôjela?

Ena ptičica je priletela
Iz dežele štajerske,
In je lepo prepevala
Od zakóna svetega.
Zaslišal ju je kriški grof,
Klical je svojega hlapca:
Le sem, le sem ti hlapec moj,
Pojdi mi vlovit tu tičicu,
Jez ti bom dal prav dober lon,
Jez ti bom dal 300 križanih kron,
Jez ti bom dal svoj beli grad,
Jez ti bom dal svojo sestru
Za brumnu ženu in pošteno.

Tičica je odgovorila:
Ne bom pela, ne bom jela,
Dočer ti hlapcu lona ne daš.

Le sem, le sem, ti hlapec moj,
Naj ti dam tvoj lep lon,
Jez ti bom dal 300 križanih kron,
Jez ti bom dal svoj beli grad,
Jez ti bom dal svojo sestru
Za brumnu ženu in pošteno.

Šel je lovít hlapec tu tičicu,
Lovil ju je 'no leto in en dan.
Kadar ju je vlovil tičicu,
Ni tela ne pit' ne jest'.
In je vprašal kriški grof,

Kadar je lon svojemu hlapcu dal,
Tistikrat je tič'ca lepo zapela
Od zakóna svetega:
Oj sveti zakon, zakon svet',
Kako si ti lep, kako si ti svet,
Lih kakor ta cel 'zvoljen svet!

Zapisal M. Tr—c.

Ozir po svetu.

Nekaj posebnih odlomkov iz opisa potovanja Angleža A. A. Patona po Srbii in družih jugoslovanskih krajih.

Za kratek čas ali pa tudi za prevdarek.

1. (O nekterih Patonovih pogreških.) Kako slabo da Paton v svojem opisu tù in tam ponavlja besede srbskega jezika, ki ga očitno ne ume, nam kažejo t-ile primeri. Pripoveduje, da je prvemu srbskemu kralju Štefanu njegov brat Sava, nadškof srbski, krono na glavo posadil, in da je pri tej priložnosti vpil: „Dolgo naj živi prvi kronani srbski kralj in samovladar!“ prideva temu še, da so vsi pričujoči za njim vpili: „nogo lieto!“ (namesti: „mnogo lieta“). Na drugem kraju piše: „narodne domo“ (národní dom v Zagrebu), kakor tudi: „dobro doche, gospody!“ (dobro došli, go-

spodine!); „groja“ (groždje) itd. — Na 32. strani trdi sicer prav, da „Kara Georgevitsch“ (Kara Gjorgjevič) pomenja „sin Kare Gjorgja“ „pristavi pa napčno opazko, da ta način imenovanja je pri vseh Jugoslovanih v šegi, le pri Hrvatih in Dalmatincih ne (?!). Pravi tam ob enem tudi, da pri Arabcih je ravno nasprotna šega v tem oziru. — Kako malo mu je znana dalmatinska narodnost, nam kaže njegova opazka, da neki zdravnik v Loznici na bosenski meji je Damatinec, in pa da zategadel govori le talijanski.

2. (Srbske postave.) Paton piše (na 32. strani), da srbski kazenski zakonik je osnovan po avstrijskem, državljanski pa po francozkem (Code Napoleon), da je pa v tem zadnjem beseda „hypothèque“ (zastava ali hipoteka) prestavljena v srbsko z besedo: „apoteka“ (lekarnica!).

3. (Srbske pesmi.) Tudi po Patonovem mnenji (na 39. strani) med vsemi slovanskimi narodi nima noben drug tako obširne zbirke izvrstnih narodnih pesem, kakor srbski: „Mikavna lepota dežele“ — pravi Paton — „v kateri prebiva ta narod, ostanki divjega basnoslovja, ki v svojih splošnih lastnostih ima neko podobo z grškim in skandinavskim basnoslovjem, predrzni značaj tega naroda, nasledki neštevilnih malih vojsk (gueril) s sovražniki, in pa tisoč družih prigodkov, — vse to je povedano z besedo, ktera v svoji muzikalni sladosti je drugim slovanskim jezikom to, kar je talijanska beseda jezikom zapadne Evrope. — Pesnik zadnjega roda srbskega je Milutinović, ki ga nekteri imenujejo tudi „balkanskega Osiana“, — mož zmeren in razumen, ki se je rodil zadnje leta osemnajstega veka itd.

4. (Srbi v drinski dolini.) V pogovoru z nekim duhovnikom v drinski dolini ga Paton vpraša: „Ali veste, oče! kaj da mi je doslej bilo največe veselje po mojem tukajšnjem potovanji?“ „Komaj bi to uganil“ — mu odgovori duhovnik. „Vidil sem veliko družbo vaših kmetov, pa ne sledú hudobnosti, revščine ali siromaštva nisem pri njih zapazil. To je pač gotovo najbolji dokaz, da tukaj posvetne in duhovske oblasti prav dobro izpolnujejo svojo dolžnost“ — mu je na to rekel. Duhovnik se pri tem posmehlja z neko radostjo.

5. (Neka posebna šega v gornji moravski dolini.) „Ko sem prišel v Karanovac“ — piše Paton (85. str.) — „se mi približuje poglavar tega mesta in me pelje v svojo hišo. „Dragi gost!“ — mi reče — „vi ste trudni potovanja. Ta hiša je (zdaj) vaša. Mislite si, da ste doma v svoji deželi unikraj morja.“ Komaj sem se bil vsedel, pridete že dve dekli k meni. Ena je nesla v roki neko precej veliko plitvico. „Kaj?“ — sem jima rekel — „že večerjo? Ste pač natanko uganile, zakaj da pridem.“ „Ne, ne; vas morave poprej očediti; tukaj je le topla voda“ — je bil na to odgovor. Potem mi sleče ena nogovice, druga mi opere noge z vodo, in jih obriše. Ko sem se še tega radoval, mi prinese hišna gospodinja kave v prav lični posodi. To mi je kazalo, da potovanje po Srbii je vendar prijetniše, kakor sem ga pričakoval.“

6. (Samostani in šole po Srbii.) Ko se je Paton nekega dne hotel pogovarjati nedeleč od Studenca poleg bosenske meje s poglavarjem ondašnjega samostana (kloštra), mu ni šlo to prav po sreči, ker s svojim govorom ni mogel izcužati iz tega slaboglasnega debelaka drugih besed, kakor le-to: „Blгодарим.“ Med tem priskoči k njima nek predrzen mladeneč iz bližnje vasi, in pa vpraša Patona vpričo omenjenega poglavarja, ali je veliko samostanov v njegovi (Patonovi) deželi? „Prav malo“ — mu reče Paton. Na to odgovori uni smehlja: „Pri nas je pa veliko šol, kjer se mladina uči mnogo koristnih reči“... hotel je s tem pikati poglavarja kot